

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СТАРТАП ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ

*Дмитрієва О.І., д-р екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Постановка проблеми. Сьогодні економіка нашої держави проходить дуже складний етап, який спочатку був викликаний пандемією Covid-19, а зараз військовими діями на території держави. Безумовно ці виклики мають дуже руйнівну силу для українського бізнесу, але не менш вагомий внесок у розвиток економіки мають інноваційні зміни, впровадження інновацій, перехід на інноваційну економіку.

Останнім часом все більшого розвитку у світі набуває інноваційне підприємництво та стартап проекти. Українські підприємці та молодь теж підхопили цю хвилю і наразі в Україні можемо бачити формування та розвиток інкубаційних, акселераційних і грантових програмах підтримки стартапів. Тому дуже важливим при відновленні економіки України є перехід на нові світові тенденції, інноваційну економіку та підтримку талановитих та креативних підприємців, що розвивають свої стартап проекти та підвищують конкурентоздатність українських продуктів на міжнародному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку та функціонування інноваційного підприємництва та стартап проектів наразі є досить актуальним. З переходом світової економіку на інноваційний шлях розвитку все більше зарубіжних та вітчизняних вчених займаються вирішенням багатьох актуальних проблем в даній сфері, а саме А. Гейдор, С. Бланк, Б. Дорф, П. Грем, Н. Супрун, В. Єлісеєва, В. Зянько, І. Павленко, О. Гавриш, В. Пильнова, О. Пісковець, Н. Сіренко, О. Мельник, Н. Краус, К. Краус, О. Марченко, Є. Чазов та інші.

Н. Супрун, В. Єлісеєва [1] зазначають у важливості розвитку інноваційного підприємництва: «важливість вивчення інноваційного підприємництва обумовлена необхідністю оптимізації пропорцій розвитку та подолання проявів системної кризи в національній економіці як відповіді на глобальні виклики поширення мережевої економіки й смарт-технологій тощо» [2, С. 212].

С. Бланка та Б. Дрофа [2] у своїй роботі зазначають, що стартап – це не велика компанія в мініатюрі. Стартап - це тимчасова структура, яка займається пошуками масштабованої, відтворюваної, рентабельної бізнес-моделі. Спочатку шаблон бізнес-моделі стартапу складається з ідей та здогадів, а сама компанія не має споживачів та не знає про них майже нічого [1. С.].

Невирішені складові загальної проблеми. Незважаючи на вагомий внесок у дослідження розвитку та функціонування інноваційного

підприємництва та стартап проєктів багатьма вченими та високу актуальність визначеного питання, слід зазначити, що певні питання стосовно тенденцій розвитку, перешкод та можливостей їх діяльності в Україні залишаються актуальними і потребують більш детального вивчення. В умовах високого розвитку науково-технічного прогресу та переходу світової економіки на інноваційний шлях розвитку проблема розвитку стартапів в Україні набуває все більшої актуальності і потребує постійного аналізу.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження тенденцій розвитку інноваційного підприємництва та стартап проєктів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для аналізу тенденцій розвитку інноваційного підприємництва в Україні на першому етапі доцільно провести аналіз різних підходів до визначення поняття «інноваційне підприємництво». Табл. 1 містить визначення різних авторів щодо дефініцій «інноваційне підприємництво».

Таблиця 1

Аналіз підходів до визначення дефініції «інноваційне підприємництво»

Вчений(-ні)	Інтерпретації дефініції «інноваційне підприємництво»
1	2
Законі України «Про інноваційну діяльність» [3]	Інноваційне підприємство - підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 % його загального обсягу продукції і (або) послуг
Зянько В. В. [4]	Інноваційне підприємництво - це особливий вид господарської діяльності орієнтований на інновації; діяльність зі створення чогось нового, постійного пошуку нових можливостей, впровадження нових проєктів чи покращення існуючих
Павленко І. А. [5]	Інноваційне підприємництво - це особлива підсистема економічних відносин, які формуються з приводу утворення, впровадження та розширеного відтворення нововведень.
Гавриш О.М., Пильнова В.В., Пісковець О.В. [6]	Інноваційне підприємництво - вид підприємництва характеризується особливою поведінкою підприємця: наявністю новаторського управлінського мислення, зміною стилю правління, повною готовністю брати на себе весь ризик зі здійснення нового проєкту і водночас фінансовою відповідальністю
Бутнік-Сіверський О.Б [7]	Інноваційне підприємництво - це використання інтелектуальної власності в господарській діяльності на умовах її комерціалізації з метою отримання прибутку.
Сіренко Н.М., Мельник О.І. [8]	Інноваційне підприємництво - це система економічних відносин між виробниками інноваційного продукту та його споживачами з приводу створення ринку інновацій
Лукашина М.В. [9]	Інноваційне підприємництво - це особливий вид комерційної діяльності, що має за мету одержання прибутку шляхом створення й активного поширення інновацій у всіх сферах економіки
Таран С.Ф. [10]	Інноваційне підприємництво - трьохвекторний простір, що поєднує: стадії генерування інноваційного продукту (фундаментальні дослідження, комерціалізація, прикладна розробка, створення інноваційного продукту, споживання), форми інтеграції науки та виробництва, а також кількісні та якісні характеристики регіонального розвитку як критерії оцінки отриманого підприємницького доходу.

1	2
Краус Н.М. Краус К.М., Марченко О.В. [11]	Інноваційне підприємництво - реалізація особливих здібностей індивіда, які проявляються в раціональному поєднанні факторів виробництва на основі інноваційного ризикового підходу

Джерело: складено автором за джерелами [3-11]

Як бачимо з проведеного аналізу думки авторів дуже різняться, більшість вважають, що інноваційне підприємництво - це вид підприємництва або господарська діяльність, а інші наголошують на особливих інноваційних здібностях підприємця. На думку автора більш повно дефініцію «інноваційне підприємництво» розкривають автори [6], поєднуючи ці підходи, таким чином це вид підприємницької діяльності з використанням особливих інноваційних здібностей підприємця.

В сучасній літературі та практиці розвитку інноваційного підприємництва дуже часто можна побачити дефініцію «стартап». На наступному етапі доцільно провести аналіз інтерпретації дефініції «стартап», що представлено у табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз підходів до визначення дефініції «стартап»

Вчений(-ні)	Інтерпретації дефініції «стартап»
1	2
Бланк С. [2]	Стартап (від англ. <i>Start-up</i> - стартувати, запускати) - це компанія чи тимчасова організація, створена для пошуку повторюваної і масштабованої бізнес-моделі
Чазов Є.В. [12]	Стартап - це недавно створена компанія (можливо ще не зареєстрована офіційно але, планує стати офіційною), що буде свій бізнес на основі інновацій або інноваційних технологій, володіє обмеженою кількістю ресурсів (як людських так і фінансових) і планує виходити на ринок
Кучма К. [13]	Стартап - це підприємницька структура, що основана на революційних інноваціях, основна діяльність якої базується на вирішенні ряду проблем шляхом представлення для суспільства нового виду продукції чи послуг за умови крайнього невизначення
Грем П. [14]	Стартап – це організація, головна ціль якої спрямована на стрімку діяльність. Проте слід зауважити, що не кожна новостворена організація чи компанія може бути стартапом. Адже стартапу зовсім не потрібно поєднуватись з інформаційними технологіями, залучати венчурний капітал та брати собі за основу стратегію «виходу». Його головне призначення – збільшення. Без винятку все, що я пов'язую зі стартапами, безпосередньо пов'язане зі зростанням
Хромова Д. Д. Антоненко К. В. [15]	Стартап - новітні проекти, які розвиваються в умовах невизначеності, мають стрімке зростання, займаються розробленням нових товарів та послуг і знаходяться на стадії пошуку оптимальних бізнес ідей за умов фінансування. Поняття стартапу найчастіше асоціюється з новою ідеєю, планом її просування на ринку, стратегією розвитку компанії та обмеженими ресурсами

1	2
Касич А. О. Джура А. М. [16]	Стартап - це тимчасова структура, яка спрямована на пошук і реалізацію масштабованої бізнес-ідеї

Джерело: складено автором за джерелами [2, 12-16]

З проведеного аналізу можна зробити висновок, що стартап допомагає підприємцям реалізувати свої інноваційні ідеї та проєкти. Таким чином, якщо інноваційне підприємництво – це вид підприємництва з використанням інноваційних здібностей підприємців, тоді стартап це засіб їх реалізації.

Слід зазначити, що сьогодні в скрутні часи для національної економіки, на яку має негативний вплив як і пандемія Covid-19, так і військовий стан на території нашої держави, наші креативні громадяни не складають руки, а шукають нові інноваційні ідеї, які можуть не тільки принести прибуток команді розробників, а й підняти економіку нашої держави та направити її на інноваційний шлях розвитку. Автором проведено аналіз найбільш успішних українських стартап проєктів, які вже вийшли не тільки на вітчизняний, а й на міжнародний ринок (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз успішних українських стартап проєктів

Назва стартапу	Сфера діяльності	Інвестиції	Особливості
1	2	3	4
<i>Petcube</i>	Розумні пристрої	\$25 млн.	Спеціалізується на виробленні пристроїв для власників домашніх тварин. Перший продукт компанії — це пристрій, що дозволяє через мобільний додаток дистанційно стежити, розмовляти і грати у лазерні ігри із домашнім улюбленцем.
<i>Clickky</i>	Інформаційні технології, системна інтеграція, інтернет	\$2 млн.	Залучення нових користувачів і монетизація мобільних додатків. Клієнтом стартапу є відомий інтернет-маркет <i>Alibaba</i> . Послугами компанії користуються клієнти в Європі, Ізраїлі, Індії, Китаї та США.
<i>Augmented Pixels</i>	Доповнена реальність	\$7 млн.	Розвиває технології доповненої реальності, успішно працює на зарубіжному ринку. Серед його клієнтів — <i>Samsung</i> , <i>Qualcomm</i> , а нещодавно стартап зробив додаток для <i>National Geographic</i> .
<i>Branto</i>	Розумні пристрої	не оприлюднюється	Український стартап <i>Branto</i> – це "розумний будинок" майбутнього, інтелектом і руками якого є робот віддаленого присутності. Також <i>Branto</i> забезпечує безпеку в будинку, повідомляючи вам про підозрілі рухи або звуки.

Продовження табл. 3

1	2	3	4
<i>Ajax Systems</i>	Розумні пристрої	\$11 млн.	Спрямований на безпеку будинку. Однак, у повній мірі пропонує повноцінну "розумну" систему безпеки та датчиків для дому. Компанія пропонує бездротові віконні і дверні датчики відкриття та датчики руху.
<i>Settle</i>	Сфера обслуговування	\$1,3 млн.	Платіжний інструмент для закладів. Новий додаток <i>Settle</i> дозволить зробити замовлення в закладі та розрахуватися за нього за допомогою смартфона. Тепер не потрібно кликати офіціанта, щоб продиктувати йому ваші побажання, а потім чекати, поки винесуть рахунок або решту.
<i>Kwambio</i>	ІТ- сфера	\$650 тис.	Онлайн-платформа, на яку дизайнери можуть завантажувати свої 3D-проекти, а користувачі міняти їх зовнішній вигляд на свій смак і роздруковувати на своїх пристроях. А нещодавно <i>Kwambio</i> презентував свій власний 3D принтер.
<i>GitLab 9</i>	Розробка	\$434 млн.	Платформа, що призначена для зберігання вихідного коду проєктів у "хмарі". Обґрунтованість розробки очевидна: кожен раз, коли розробники вносять зміни у код проєктів, ці зміни відображаються іншим учасникам. Сьогодні, проєктом Дмитра Запорожця користуються сотні тисяч компаній, у тому числі <i>IBM, CERN, NASA</i> .
<i>Preply</i>	Онлайн-навчання	\$51,3 млн.	Український сервіс з пошуку локальних і онлайн репетиторів. Допомагає в кілька кліків знайти відповідного викладача або розмістити заявку про пошук фахівця з іноземних мов для хобі, шкільної програми і навіть бізнесу. Перевага платформи – можливість вибрати репетитора не тільки з місцевих педагогів, але й онлайн-репетиторів з інших країн.
<i>Coursmos</i>	Онлайн-навчання	\$600 тис.	Цей стартап розробляє і пропонує платформу для невеликих онлайн-курсів. Більшість курсів безкоштовні. На сьогодні <i>Coursmos</i> має більш 900 000 студентів, а кількість викладачів становить більше 7 тисяч, що робить його найбільшою у світі платформою за кількістю та асортиментом онлайн-курсів.
<i>iBlazr</i>	ІТ- сфера	не оприлюднюється	<i>iBlazr</i> — успішний продукт компанії <i>Conceptor</i> . Це світлодіодний спалах для телефонів і планшетів. LED-спалах <i>iBlazr</i> повністю синхронізований з <i>iPhone, iPad</i> і <i>Android</i> . З минулого року український спалах продається в офіційному магазині <i>Apple</i> . Крім того, <i>iblazr</i> можна купити в інших популярних магазинах, серед яких <i>Amazon</i> .

Продовження табл. 3

1	2	3	4
<i>Luciding</i>	Гаджет	не оприлюднюється	<i>Luciding</i> — пристрій, який нібито дозволяє управляти сновидіннями. Автор концепту і головний розробник пристрою стверджує, що, надівши прилад на голову на ніч, людина зможе контролювати свій сон і управляти його змістом. Крім цього, можна постаратися "запрограмувати" сон, який присниться вам у найближчу ніч.
<i>QROK</i>	Навігація	\$500 тис.	Український стартап став партнером <i>Google</i> в розвитку навігації у приміщеннях, де неможливий прийом сигналів супутників GPS. Для навігації в додатках QROK використовуються датчики, які встановлюються в приміщенні.
<i>Traqli</i>	Сервіс e-mail розсилок	\$300 тис.	Спільний українсько-американський стартап <i>Newzmate</i> дозволить читачам залишатися постійно в курсі подій, навіть якщо події змінюються з величезною швидкістю. Технічно, <i>Traqli</i> — це кнопка, яку інтернет-видання можуть додати до статті.
<i>Skidka.ua</i>	Онлайн магазин	\$250 тис.	<i>Skidka.ua</i> об'єднує в одному місці знижки з найбільших магазинів. Суть концепції <i>Skidka.ua</i> полягає в поєднанні на одній платформі великої кількості "онлайн" і "офлайн" пропозицій зі знижками. Пропозиції товарів і послуг підкріплюються програмою лояльності — віртуальною дисконтною картою на базі мобільного додатку.
Казначей	ІТ- сфера	\$200 тис.	"Казначей" — це платформа для сайтів і мобільних додатків, за допомогою якої покупці можуть оплатити товари або послуги в інтернеті у будь-який спосіб — банківські картки, електронні гроші, через термінали самообслуговування або в кредит, а продавець одержує гроші на рахунок кошти у зручному для себе вигляді.
<i>DelFast</i>	Мобільний додаток, доставка	\$250 тис.	Це проєкт з доставки товарів на електровелосипедах для інтернет-магазинів і приватних осіб. Його основна ідея в тому, щоб доставляти до адресата вантажі вагою до 7 кг не довше, ніж за 1 годину. Стандартна вартість та стислі терміни доставки — основна конкурентна перевага <i>DelFast</i> .
<i>Wishround</i>	Онлайн-майданчик	\$200 тис.	Український стартап, що дозволяє колективно оплачувати подарунки в інтернеті. За допомогою сервісу користувач може вибрати в інтернет-магазині подарунок і розповісти про нього друзям у соцмережах, щоб вони могли скинутися на нього грошима.

Закінчення табл. 3

1	2	3	4
<i>Coppertino</i>	Мобільний додаток для музики	\$200 тис.	Стартап українських розробників <i>Coppertino</i> став відомим після того, коли їх популярний <i>VOX</i> плеєр для комп'ютерів <i>Apple</i> довгий час очолював топи завантажень в <i>Mac App Store</i> , а тепер у цієї програми народився «молодший братик» для <i>Iphone</i> .
<i>CourseYard</i>	Онлайн-навчання	не оприлюднюється	Освітній проєкт для учнів та вчителів в електронному форматі навчання, орієнтований на навчальні заклади, бібліотеки і видавців. Забезпечує інтерактивну взаємодію і передбачає навчальні ігри, віртуальні експерименти, навчання співпраці і багато іншого.
<i>Zakaz</i>	Мобільний додаток, доставка	\$15 млн.	Сервіс, за допомогою якого можна оформити доставку продуктів та інших товарів з супермаркетів Києва, а також готових страв з кафе і ресторанів міста. На сьогоднішній день <i>Zakaz.UA</i> співпрацює з більшістю великих супермаркетів Києва.
<i>Eatsmart.ua</i>	Мобільний додаток, сфера харчування	\$110 тис.	Український стартап по створенню сервісу бронювання столиків у ресторанах. До нього одразу підключили десяток закладів громадського харчування і створили мобільні додатки для <i>Android</i> і <i>iOS</i> .
<i>YouScan</i>	Система моніторингу	не оприлюднюється	Провідна система на ринку СНД система для професійного моніторингу соціальних медіа. <i>YouScan</i> відстежує згадки брендів, продуктів, конкурентів у блогах, форумах, соціальних мережах "ВКонтакте", Twitter і навіть в YouTube, допомагаючи бути в курсі скарг і побажань, швидко реагувати і підвищувати якість роботи.
<i>Poptop.fm</i>	Сервіс з організації	£ 440 тис.	Український сервіс для замовлення артистів і фотографів. <i>Poptop.fm</i> , і щомісяця генерує близько 250 запитів на виступ артистів.

Джерело: складено автором за джерелом [17]

Як бачимо з проведеного аналізу більшість стартапів в Україні орієнтовані на онлайн послуги та спеціалізовані додатки до гаджетів, що пояснюється сучасними тенденціями у світі: цифровізацією та діджиталізацією.

В 2018 році сервісом *Startup Ranking* на основі аналізу кількості стартапів у 137 країнах світу було оприлюднено рейтинг, в якому Україна посіла 42 місце (215 стартапів), випередивши Литву і Естонію. Перше місце в рейтингу займає США – 45 004 стартапів, друге місце у Індії – 5203 стартапів і третє у Великобританії з 4702 стартапами [18].

Основним викликом для команд стартап проєктів є залучення інвестицій, адже в сучасних умовах, за даними Кореспондент Укрінформу [19], 84,2% учасників дослідження щодо джерел фінансування стартап проєктів зазначили, що одним із джерел фінансування є власні кошти, а для 39,2% це єдине доступне джерело фінансування. На початковому етапі розвитку стартапу це дуже поширене явище, коли засновники інвестують власні ресурси. Але навіть на цьому етапі можливо шукати грантову підтримку, наприклад програма *USAID* “Конкурентоспроможна економіка України”, Український фонд стартапів, які підтримують українські стартапи на ранніх стадіях. Інформацію щодо існуючих і актуальних грантових програм можна моніторити в мережі, зокрема, на таких ресурсах (табл. 4).

Таблиця 4

Джерела інформації щодо грантових програм для стартапів

Джерело	Характеристика	Грантова підтримка
https://eucalls.net/ [20]	EUcalls — це платформа високого класу, створена для європейських партнерів із проєктів, лідерів, дослідників, консультантів, компаній, НУО та взагалі людей, зацікавлених у фондах ЄС	Гранти та фонди ЄС
https://civitta.com/financing/eic-accelerator [21]	ЕІС пропонує низку додаткових фінансових коштів у рамках програм «ЕІС Pathfinder» (новаторські ідеї для радикально нових технологій), «ЕІС Transition Activity» (перетворення результатів досліджень в інновації) та «ЕІС Accelerator» (виведення інновацій на ринок)	"ЕІС ACCELERATOR: Діяльність з подальшого розвитку вашої бізнес-концепції у готовому для ринку продукті, послугі або процесі. ЕІС TRANSITION: Перевірка нової технології в лабораторії та деяких відповідних прикладних середовищах, бізнес-моделювання для майбутньої комерціалізації інновацій. ЕІС PATHFINDER: перевірка наукових основ та доказ того, що основні ідеї передбачуваної технології майбутнього здійсненні
https://usf.com.ua/ [22]	"Сприяти створенню та зростанню в Україні технологічних стартапів на ранній стадії розвитку, з метою підвищення їх глобальної конкурентоспроможності	Грантова програма Українського фонду стартапів (USF) створена з метою фінансової підтримки українських стартапів у формі грантів. USF надає фінансування українським стартапам на pre-seed та seed стадіях в розмірі 25 000 та 50 000 доларів відповідно без участі в капіталі
https://gurt.org.ua/news/grants/ [23]	Розроблена за технічної підтримки Світового банку, визначає пріоритетні напрямки діяльності та розвитку Фонду."	Сума гранту: кожен з переможців зможе отримати від 50 до 100 тис. грн на реалізацію свого бізнес-плану

Джерело: складено автором за джерелами [21-23]

Інвестування на ранніх стадіях спрямовуються на покращення продукту, його розробку, маркетингові дослідження, підготовку продукту до зростання та масштабування. Тому зазначені ресурси допомагають стартап проектами на початковому етапі знайти необхідні інвестиції за рахунок грантових програм.

Перспективним напрямом розвитку стартапів в Україні є створення бізнес-інкубаторів, які є посередниками між новим стартап проектом та інвесторами, що зможуть фінансувати його реалізацію. Наразі у світовому просторі налічується більше 4000 офіційно зареєстрованих бізнес-інкубаторів: США – від 850 до 1100; західна Європа – 800; Україні – трохи більше 20, але близько 10 з них функціонують. Найбільш дієві бізнес-інкубатори в Україні: *Eastlabs, iHUB, HappyFarm, Growthüp, Wannabiz, Voomy IT*–парк і *Polyteco* [24]. Діяльність більшості бізнес-інкубаторів орієнтована саме на IT- сектор, що відповідає світовим тенденціям орієнтації бізнесу на цифрову економіку, що зараз становить для України велику перспективу.

З проведеного дослідження можна зазначити, що вітчизняні підприємці вже більше переходять на світові тенденції, розуміючи, що саме інноваційність товарів і послуг наразі є основною складовою конкурентоспроможності на внутрішньому та міжнародному ринку. Саме інноваційне підприємництво та розвиток стартап проектів дає можливість вітчизняної економіки переходити на новий інноваційний шлях розвитку та підвищувати імідж держави на міжнародному ринку.

Висновки з проведеного дослідження. На підставі аналізу теоретичних положень щодо інноваційного підприємництва та стартап проектів, успішних українських стартапів та можливих джерел їх фінансування систематизована теоретична база щодо зазначеного питання. В результаті дослідження виявлено, що більшість стартапів в Україні орієнтовані на онлайн послуги та спеціалізовані додатки до гаджетів, що пояснюється сучасними тенденціями у світі: цифровізацією та діджиталізацією. Досліджено джерела інформації щодо грантових програм для стартапів. Визначено, що перспективним напрямом розвитку стартапів в Україні є створення бізнес-інкубаторів, найбільш дієві в Україні: *Eastlabs, iHUB, HappyFarm, Growthüp, Wannabiz, Voomy IT*–парк і *Polyteco*.

Орієнтація на інноваційних шлях розвитку економіки України потребує від вітчизняних суб'єктів підприємницької діяльності структурних та інноваційних змін в їх діяльності, пошуку нових інноваційних сфер та способі реалізації їх інноваційних здібностей.

Перелік посилань

1. Супрун Н.А., Єлісеєва Л.В. Розвиток інноваційних форм підприємництва в Україні в умовах глобалізаційних викликів XXI ст. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 1(4(12)), С. 212–215.
2. Blank, S., Dorf, B. *The Startup Owner's Manual: The Step-By-Step Guide for Building a Great Company*. K & S Ranch; 1st edition. 2012. 608 p.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність». Відомості Верховної Ради. 2002. № 36. С. 266.

4. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2008. 397 с.
5. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України: монографія. К.: КНЕУ, 2007. 248 с.
6. Гавриш О.М., Пильнова В.П., Пісковець О.В. Інноваційне підприємництво: сутність, значення та проблеми в сучасних умовах функціонування. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 109 – 113. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.12.4](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.12.4)
7. Бутнік–Сіверський О.Б. Евристика в Інтелектуальній економіці або формування системи інноваційного підприємництва. *Інтелектуальна власність*. 2005. № 9. С. 27–32.
8. Сіренко Н.М., Мельник О.І. Інноваційне підприємництво як складова стратегії розвитку аграрного сектора економіки. URL: <https://www.sworld.com.ua/simpoz2/105.pdf> (дата звернення: 25.03.2022).
9. Лукашина М.В. Стратегічні напрями розвитку інноваційного підприємництва. *Економіка і прогнозування*. 2009. № 3. С. 86-98.
10. Таран С.Ф. Регіональні особливості розвитку інноваційного підприємництва: дис... канд. екон. наук: 08.00.05/ Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2021. 205 с.
11. Краус Н.М., Краус К.М, Марченко О.В. Інноваційне підприємництво і цифровий бізнес: науково-економічна фіча розвитку та зміни управління. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2020. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/10.pdf (дата звернення: 05.03.2022).
12. Чазов Є.В. Стартап як нова форма ведення бізнесу. *Наукові праці НУХТ*. 2013. № 52. С. 122-128.
13. Кучма К. Цінності стартапу на сучасному етапі. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід*: збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 травня 2022 року. Тернопіль: Вектор, 2022. С. 165 – 167.
14. Тіль П. Від нуля до одиниці. Як створити стартап, який змінить майбутнє / Пер. з англ. Р. Обухів. К.: 2020. 232 с.
15. Хромова Д. Д., Антоненко К. В. Сучасні світові тенденції розвитку стартапів на світовій арені. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 19, Ч. 3. С. 123 – 127.
16. Касич А.О., Джура А.М., Стартапи як форма підприємницької діяльності: поняття, значення, зарубіжний досвід. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019, № 2. С. 24 – 31. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.24 2019.
17. 24 успішних українських стартапи, на яких найбільше заробили. URL: <https://mmss.vntu.edu.ua/index.php/ua/main-blog-ua/300-24-uspishnikh-ukrajinskikh-startapi-na-yakikh-najbilshe-zarobili> (дата звернення: 25.03.2022).
18. Startup Ranking. URL: <https://www.startupranking.com/> (дата звернення: 25.03.2022).

19. Укрінформ: мультимедійна платформа іномовлення України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3387262-bilse-polovini-vitciznanih-startapiv-orientovani-na-vnutrisnij-rinok-ukraini.html> (дата звернення: 25.03.2022).
20. EU calls opportunities and collaborations. URL: <https://eucalls.net/> (дата звернення: 27.03.2022).
21. European innovation council. URL: <https://civitta.com/financing/eic-accelerator> (дата звернення: 27.03.2022).
22. Український фонд стартапів. URL: <https://usf.com.ua/> (дата звернення: 27.03.2022).
23. ГУРТ. URL: <https://gurt.org.ua/news/grants/> (дата звернення: 27.03.2022).
24. Філіппов В. Ю. Порівняльний аналіз бізнес-інкубаторів в Україні та світі. Економічний аналіз. 2011. Вип.8. Ч. I. С. 209–212.

References

1. Suprun, N. A., Yelisieieva, L. V. (2018). Development of innovative forms of entrepreneurship in Ukraine under the conditions of globalization challenges of the 21st century [Rozvytok innovatsiinykh form pidpriemnytstva v Ukraini v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv XXI st.], *Polissya scientific bulletin*, No. 1(4(12)), P. 212–215.
2. Blank, S., Dorf, B. (2012). *The Startup Owner's Manual: The Step-By-Step Guide for Building a Great Company*. K & S Ranch; 1st edition, 608 p.
3. *Law of Ukraine "On Innovation" [Zakon Ukrainy «Pro innovatsiinu diialnist'»]*, Information of the Verkhovna Rada, 2002, No. 36. 266 p.
4. Zianko, V. V. (2008). *Innovative entrepreneurship: essence, mechanisms and forms of development [Innovatsiine pidpriemnytstvo: sutnist, mekhanizmy i formy rozvytku: monohrafiia]*: monograph, Vinnytsia: UNIVERSUM - Vinnytsia, 397 p.
5. Pavlenko, I. A. (2007). *Innovative entrepreneurship in the transformation economy of Ukraine [Innovatsiine pidpriemnytstvo u transformatsiinii ekonomitsi Ukrainy: monohrafiia]*: monograph, K.: KNEU, 248 p.
6. Havrysh, O. M., Pylnova, V. P., Piskovets, O. V. (2020). Innovative entrepreneurship: essence, significance and problems in modern conditions of functioning [Innovatsiine pidpriemnytstvo: sutnist, znachennia ta problemy v suchasnykh umovakh funktsionuvannia], *Economy and state*, No. 12, P. 109 - 113. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.12.4](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.12.4)
7. Butnik–Siverskyi, O. B. (2005). Heuristics in the Intellectual Economy or the formation of a system of innovative entrepreneurship [Evrystyka v Intelektualnii ekonomitsi abo formuvannia systemy innovatsiinoho pidpriemnytstva], *Intellectual Property*, No. 9, P. 27–32.
8. Sirenko, N. M., Melnyk, O. I. Innovatsiine pidpriemnytstvo yak skladova stratehii rozvytku ahrarnoho sektora ekonomiky, available at: <https://www.sworld.com.ua/simpoz2/105.pdf> (last accessed 25.03.2022).

9. Lukashyna, M. V. (2009). Strategic directions of innovative entrepreneurship development [Stratehichni napriamy rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva], *Economics and forecasting*, No. 3, P. 86–98.
10. Taran, S. F. (2021). *Regional features of development of innovative business [Rehionalni osoblyvosti rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva]*: Doctor's thesis, Lutsk, 205 p.
11. Kraus, N. M., Kraus, K. M., Marchenko, O. V. Innovative entrepreneurship and digital business: scientific and economic features of development and change of management [Innovatsiine pidpriemnytstvo i tsyfrovyy biznes: naukovo-ekonomichna ficha rozvytku ta zminy upravlinnia], *E-journal "Effective Economy"*. No. 4, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/10.pdf (last accessed 05.03.2022).
12. Chazov, Ye. V. (2013). Startup as a new form of doing business [Startup yak nova forma vedennia biznesu], *Scientific works of NUHT*, No. 52, P. 122–128.
13. Kuchma, K. (2022). Values of a startup at the present stage [Tsinnosti startapu na suchasnomu etapi]. *Values in the modern world: theoretical analysis and practical experience: a collection of abstracts of the IV International Scientific and Practical Conference*, May 13-14, 2022. Ternopil: Vector, P. 165 - 167.
14. Til, P. (2020). *From zero to one. How to create a startup that will change the future [Vid nulja do odyntsi. Yak stvoryty startup, yakyi zminyt maibutnie]* / Translated from English Obukhiv, Kyiv, 232 p.
15. Khromova, D. D., Antonenko, K. V. (2018). Modern global trends in the development of startups on the world stage [Suchasni svitovi tendentsii rozvytku startapiv na svitovii arenii], *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, No. 19, P. 123 - 127.
16. Kasych, A. O., Dzhura, A. M. (2019). Startups as a form of entrepreneurial loyalty: concept, meaning, foreign experience [Startapy yak forma pidpriemnytskoi liialnosti: poniattia, znachennia, zarubizhnyi dosvid], *Investments: practice and experience*, No. 2, P. 24 - 31. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.24 2019.
17. 24 successful Ukrainian startups that have earned the most [24 uspishnykh ukrainskykh startapy, na yakykh naibilshe zarobyly], available at: <https://mmss.vntu.edu.ua/index.php/ua/main-blog-ua/300-24-uspishnykh-ukrajinskikh-startapi-na-yakikh-najbilshe-zarobili/> (last accessed 25.03.2022).
18. Startup Ranking, available at: <https://www.startupranking.com/> (last accessed 25.03.2022).
19. Ukrinform: multimedia platform for foreign languages of Ukraine [Ukrinform: multimedia platform for foreign languages of Ukraine], available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3387262-bilse-polovini-vitciznanih-startapiv-orientovani-na-vnutrisnij-rinok-ukraini.html> (last accessed 25.03.2022).
20. EU calls opportunities and collaborations, available at: <https://eucalls.net/> (last accessed 27.03.2022).

21. European innovation council, available at: <https://civitta.com/financing/eic-accelerator> (last accessed 27.03.2022).
22. Ukrainian startup fund [Ukrainskyi fond startapiv], available at: <https://usf.com.ua/> (last accessed 27.03.2022).
23. BAND [HURT], available at: <https://gurt.org.ua/news/grants/> (last accessed 27.03.2022).
24. Filippov, V. Yu. (2011). Comparative analysis of business incubators in Ukraine and the world [Porivnialnyi analiz biznes-inkubatoriv v Ukraini ta sviti], *Economic analysis*, No. 8, Vol. I., P. 209–212.

РЕФЕРАТИ ABSTRACTS

УДК 330.341.1; JEL Classification: M 13

Дмитрієва О.І. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СТАРТАП ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ

Мета: дослідження тенденцій розвитку інноваційного підприємництва та стартап проєктів в Україні. **Методика дослідження:** метод аналізу та синтезу, системний підхід, метод узагальнення, метод порівняння, монографічний метод. **Результати:** Досліджено різні підходи до визначення дефініцій «інноваційне підприємництво» та «стартап». Виявлено, що це вид підприємницької діяльності з використанням особливих інноваційних здібностей підприємця, а стартап це засіб їх реалізації. Проведено аналіз найбільш успішних українських стартап проєктів, які вже вийшли не тільки на вітчизняний, а й на міжнародний ринок. Проведено аналіз джерел фінансування стартап проєктів на початковому етапі, визначено існуючі та актуальні грантові програми. Досліджено джерела інформації щодо грантових програм для стартапів. Визначено, що діяльність більшості бізнес-інкубаторів орієнтована саме на IT- сектор, що відповідає світовим тенденціям орієнтації бізнесу на цифрову економіку, що зараз становить для України велику перспективу. **Наукова новизна:** на підставі аналізу теоретичних положень щодо інноваційного підприємництва та стартап проєктів, успішних українських стартапів та можливих джерел їх фінансування систематизована теоретична база щодо зазначеного питання. В результаті дослідження виявлено, що більшість стартапів в Україні орієнтовані на онлайн послуги та спеціалізовані додатки до гаджетів, що пояснюється сучасними тенденціями у світі: цифровізацією та діджиталізацією. Визначено, що перспективним напрямом розвитку стартапів в Україні є створення бізнес-інкубаторів, найбільш дієві в Україні: *Eastlabs, iHUB, HappyFarm, Growthup, Wannabiz, Voomy IT-парк і Polyteco*. **Практична значущість:** результати дослідження тенденцій розвитку інноваційного підприємництва та стартап проєктів дає змогу побачити позитивні та негативні тенденції в цій сфері, що дає змогу як підприємцям, так і органам державної влади шукати шляхи відновлення та розвитку підприємництва в Україні та перейти на інноваційних шлях розвитку економіки.

Ключові слова: інноваційне підприємництво; стартап проєкти; грантові програми; бізнес-інкубатори; фінансування стартап проєктів.

UDC 330.341.1; JEL Classification: M 13

Dmytriieva O. TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP AND STARTUP PROJECTS IN UKRAINE

Purpose: research on trends in the development of innovative entrepreneurship and start-up projects in Ukraine. **Methodology of research:** method of analysis and synthesis, systematic approach, method of generalization, method of comparison, monographic method. **Findings:** Various approaches to defining the definitions of "innovative entrepreneurship" and "startup" have been studied. It was revealed that this is a type of entrepreneurial activity using the entrepreneur's special innovative abilities, and a startup is a means of their implementation. An analysis of the most successful Ukrainian start-up projects, which have already entered not only the domestic but also the international market, has been carried out. An analysis of sources of funding for start-up projects at the initial stage was carried out, existing and current grant programs were identified. Sources of information on grant programs for startups were studied. It was determined that the activities of most business incubators are focused specifically on the IT sector, which corresponds to the global trends of business orientation towards the digital economy, which is now a great prospect for Ukraine. **Originality:** based on the analysis of theoretical provisions regarding innovative entrepreneurship and start-up objects, successful Ukrainian start-ups and possible sources of their financing, a theoretical base is systematized regarding the specified issue. As a result of the study, it was found that the majority of startups in Ukraine are focused on online services and specialized applications for gadgets, which is explained by modern trends in the world: digitization and digitalization. It was determined that a promising direction for the development of startups in Ukraine is the creation of business incubators, the most effective in Ukraine: Eastlabs, iHUB, HappyFarm, Growthüp, Wannabiz, Voomy IT park and Polyteco. **Practical value:** the results of research into trends in the development of innovative entrepreneurship and start-up projects make it possible to see positive and negative trends in this area, which allows both entrepreneurs and state authorities to look for ways to restore and develop entrepreneurship in Ukraine and move to an innovative path of economic development.

Key words: innovative entrepreneurship; startup projects; grant programs; business incubators; financing of start-up projects.

Відомості про авторів / About the Authors

Дмитрієва Оксана Іллівна – доктор економічних наук, доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, завідувачка кафедри економіки і підприємництва, м. Харків, Україна; e-mail: oksanahnadu@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9314-350X>. Моб. (063) 353-79-98.

Dmytriieva Oksana – Dr.Sc. in Economics, Professor, Kharkov National Automobile and Highway University, Head of the Department of Economics and Business, Kharkiv, Ukraine.